
Euroopa Liidu

kohtuasjade kokkuvõte

NOVEMBER
2025

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-438/24**: Erakond Eestimaa Rohelised (kohtujuristi ettepanek — Euroopa Parlamendi valimiste kaitsjon)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-654/23**: Inteligo Media (eelotsus — isikuandmete töötlemine otseturunduse eesmärgil)
- **C-525/23**: Oti (eelotsus — kolmanda riigi kodanikust vabatahtlikule elamisloa andmine)
- **C-563/24**: PB Vi Goods (eelotsus — nimetus „alkoholivaba džinn“)
- **C-272/24**: Tribunalul Galați (eelotsus — kohtunike sõltumatuse põhimõte, ületunnitöö hüvitamine)
- **C-499/23**: komisjon vs. Ungari (liikmesriigi kohustuste rikkumine — ehitusmaterjalide ekspordi piirang)
- **C-57/23**: Policejní prezidium (eelotsus — biomeetriliste ja geneetiliste andmete kogumine ja säilitamine)
- **C-713/23**: Wojewoda Mazowiecki (eelotsus — samasooliste abielutõendi registrisse kandmine)
- **C-643/24**: Manuel Costa Filhos (eelotsus — täitmisele pööramisest keeldumise alused)
- **C-746/24**: Gryczara (eelotsus — ebaõiglasel tingimused tarbijalepingutes, kohtukulude jaotamise kord)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-438/24: Erakond Eestimaa Rohelised (kohtujuristi ettepanek – Euroopa Parlamendi valimiste kaitsjon)

Kohtujuristi ettepanek, 13. novembril 2025

Erakond Eestimaa Rohelised soovis 2024. aasta Euroopa Parlamendi (EP) valimistel kandideerida üheksa kandidaadiga, kuid tasusid kaitsjoni vaid kahe kandidaadi eest, mistõttu seitse kandidaati jäi Vabariigi Valimiskomisjoni poolt registreerimata. Erakond esitas kaebuse Riigikohtule, milles muu hulgas palus tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks Euroopa Parlamendi valimise seaduse (EPVS) § 29 lõike 5. EPVS § 29 lõike 5 kohaselt peab erakond või üksikkandidaat tasuma kaitsjonina viis kuupalga alammäära iga registreerimiseks esitatud isiku kohta (st 45 kuupalga alammäära täisnimekirja kohta). Riigikohus esitas eelotsusetaotluse Euroopa Kohtule, milles küsis, kas selline kaitsjon on vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõike 1 esimese lausega (omandiõigus) ja artikli 39 lõikega 2 (valimisõigus) koostoimes artikli 52 lõikega 1 (proportsionaalsuse põhimõte).

Esiteks leidis kohtujurist, et kuigi 1976. a valimisaktiga ei ole kehtestatud ühtset menetlust EP liikmete valimiseks ning valimisakti artikli 8 kohaselt on valimismenetlus liikmesriikide pädevuses, siis rakendavad liikmesriigid oma vastavaid õigusakte vastu võttes Euroopa Liidu lepingu (ELL) artikli 14 lõikest 3 ja valimisakti artikli 1 lõikest 3 tulenevat kohustust näha ette EP liikmete valimine viieaastaseks tähtajaks otsestest ja üldistel valimistel vaba ja salajase hääletuse teel. Seega **rakendatakse riigisiseste õigusnormidega liidu õigust, mistõttu harta on kohaldatav**. Teiseks selgitas kohtujurist, et kuigi **kaitsjoninõue on EP valimistel kandideerimise õiguse piirang**, siis on see kehtestatud seadusega ning arvestab kandideerimisõiguse olemust.

Kolmandaks tuvastas kohtujurist, et kaitsjoninõude eesmärk on hoida ära kergekäelist kandideerimist, st esiteks heidutada mittetõsiseltvõetavaid kandidaate ja teiseks tagada esinduskogu suurem esinduslikkus, vähendades kaotsiminevate häälte arvu. **Kohtujurist pidas eesmärgi vähendada kaotsiminevate häälte arvu ELis õiguspäraseks üldist huvi teenivaks eesmärgiks.**

Neljandaks hindas kohtujurist kaitsjoninõude sobivust eesmärgi saavutamiseks. **Kohtujurist ei pidanud kaitsjoninõuet sobivaks selleks, et heidutada mittetõsiseltvõetavaid kandidaate.** Kohtujuristi sõnul sõelub rahalise tingimuse kehtestamine kandidaate pigem nende jõukuse alusel. Uued kandidaadid ja poliitilised liikumised on seejuures eriti ebasoodsas olukorras. **Samas pidas kohtujurist kaitsjoninõuet sobivaks, et saavutada eesmärk vähendada kaotsiminevate häälte arvu ja tagada valitud organi suurem esinduslikkus.** Kaitsjoni tasumiseks raha kogumise võimet, eriti kui see on kombineeritud madala, kuid sisuka tagastamiskünnisega, võib mõista kui tõendit avalikkuse toetuse teatava taseme kohta. Sellise kandidaadi puhul, kes ei suuda koguda mõistlikku kaitsjonit mis tahes allikast, on näha, et tal puuduvad oskused tõsiseltvõetava kampaania läbiviimiseks, mistõttu on tõenäoline, et temale antud hääl läheb kaotsi.

Viiendaks hindas kohtujurist kautsjoni vajalikkust eesmärgi saavutamiseks. **Kohtujuristi sõnul ei ole esinduslikkuse tagamiseks vajalikud ülemäära suur summa ja liiga kõrge künnis.** Eesti kautsjon tundub olevat üsna koormav. Madalmaades on nt u 3,5 korda väiksem kautsjoni suurus kandidaadi kohta. Kohtujurist võttis arvesse, et kuigi erakonna liikme kohta on summa väike, ei ole see erakonna ainus kulu. Samuti tõi kohtujurist esile, et tingimus on viis korda piiravam võrreldes riigisiseste valimistega. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu antavast täielikust hinnangust ei tulene vastupidist, on kohtujurist seisukohal, et **kõnealune kautsjon läheb kaugemale sellest, mis on vajalik kaotsiminevate häälte arvu vähendamiseks.**

Kohtujurist leidis, et on olemas vähem piiravaid alternatiivseid võimalusi (tingimuslik vabastamine kautsjonist või selge poliitilise programmi või toetusallkirjade esitamine). Kuigi allkirjade kogumine võib olla koormav nii riigi kui kandidaadi jaoks, siis seda saaks teha ka elektrooniliselt. Kuna EL ei ole kehtestanud õigusnorme, mis reguleeriksid EP valimiste menetlust ühtemoodi kõigis liikmesriikides, **tuleb jätta valitsustele ulatuslik kaalutlusruum selle üle otsustamisel, milline lahendus on kõige sobivam.** Seda peab aga kontrollima liikmesriigi kohus.

Seoses omandiõiguse riivega leidis kohtujurist, et **harta artikkel 17 ei ole käesoleval juhul asjakohane.** Kautsjon toimib pigem tingimusliku maksena ning seaduslik õigus raha tagasi saada on üksnes potentsiaalne võlanõue, millele ei laiene automaatselt omandi põhikaitse.

Kokkuvõttes tuleb kohtujuristi sõnul harta artiklit 39 koostoimes harta artikli 52 lõikega 1 tõlgendada nii, et **kautsjon, mille eesmärk on sõeluda välja kergekäelised (mittetõsiseltvõetavad) kandideerimised, ei ole selle eesmärgi saavutamiseks sobiv meede. Kautsjonit võib pidada sobivaks, et saavutada eesmärk vähendada kaotsiminevate häälte arvu ja seega tagada valitud organi suurem esinduslikkus. Sellise kautsjoni suurus ja tagasimaksmise künnis ei tohiks siiski olla ülemäära koormavad** ega takistada uute erakondade ja poliitiliste ideede teket. **Liikmesriigi kohtu ülesanne on hinnata, kas saavutatud on sobiv tasakaal.**

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-654/23: Inteligo Media (eelotsus – isikuandmete töötlemine otseturunduse eesmärgil)

Euroopa Kohtu otsus, 13. novembril 2025

Inteligo Media avaldas veebiväljaannet, millega teavitati üldsust Rumeenia õigusaktide muudatustest. Tasuta said kõik kasutajad vaadata kuni kuut artiklit kuus. Täiendavatele artiklitele juurdepääsuks pidi konkreetne kasutaja kõigepealt looma tasuta konto ja nõustuma teenuse osutamise lepingutingimustega. Selle teenusega liitudes oli kasutajal õigus saada tasuta kaks täiendavat artiklit kuus, saada elektronpostiga tasuta igapäevast uudiskirja ning pääseda omal valikul ja tasu eest ligi kõigile selle väljaande artiklitele. Konto loomisel võisid kasutajad loobuda uudiskirja saamisest, märgistades veebis täidetaval vormil vastava märkeruudu. Samuti võisid kasutajad loobuda uudiskirja tellimusest iga kord seda kirja saades.

Rumeenia isikuandmete töötlemise riiklik järelevalveasutus määras Inteligo Mediale isikuandmete kaitse üldmääruse (2016/679) rikkumise eest trahvi summas 42 714 Rumeenia leud (ligikaudu 9000 eurot), sest äriühing ei suutnud tõendada kasutajate sõnaselget nõusolekut neid puudutavate isikuandmete töötlemiseks. Rumeenia kohus esitas eelotsusetaotluse, milles sisuliselt küsis, kas direktiivi 2002/58 (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) tuleb tõlgendada nii, et veebiväljaande avaldaja saab kasutaja elektronposti aadressi „seoses toote või teenuse müügiga“, kui see kasutaja loob avaldaja veebiplatvormil tasuta konto, mis annab talle õiguse saada tasuta juurde teatavale arvule selle väljaande artiklitele ja saada elektronpostiga tasuta igapäevast uudiskirja. Samuti küsis Rumeenia kohus, kas sellise uudiskirja edastamine kujutab endast elektronposti kasutamist „samasuguste toodete või teenuste otseturunduseks“ direktiivi 2002/58 tähenduses.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et kui äriühing saab oma klientidelt nende elektronposti kontaktandmed seoses toote või teenuse müügiga, siis võib äriühing direktiivi 2002/58 kohaselt kasutada neid elektroonilisi kontaktandmeid otseturunduseks tingimusel, et ta järgib direktiivis ette nähtud nõudeid. Põhikohtuasjas saatis äriühing kasutajatele igapäevast uudiskirja. **Selle eesmärk oli innustada kasutajaid tegema tasulist täistellimust.** Kuna uudiskirja edastamisega taotleti seega kaubanduslikku eesmärki, siis jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et tegemist oli otseturundusega.

Euroopa Kohus lisas, et Inteligo Media sai asjaomaste kasutajate elektroonilised kontaktandmed siis, kui kasutajad löid selle äriühingu hallataval veebiplatvormil tasuta konto, mille kaudu said kasutajad õiguse pääseda ligi teatavale arvule avaldatud artiklitele ja saada uudiskirja. **Euroopa Kohtu hinnangul oli sellise teenuse osutamise eesmärk eelkõige reklaam, mis seisnes Inteligo Media pakutava tasulise sisu tutvustamises, kusjuures selle teenuse hind sisaldus teenuse tasulise sisu hinnas.** Järelikult sai Inteligo Media kasutajate elektroonilised kontaktandmed seoses teenuste müügiga ja kasutas neid andmeid teenuste otseturunduseks.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-525/23: Oti (eelotsus – kolmanda riigi kodanikust vabatahtlikule elamisloa andmine)

Euroopa Kohtu otsus, 13. novembril 2025

Kolmanda riigi kodanikul OSil oli Ungaris õppimiseks elamisluba. Kui elamisluba lõppes, esitas OS elamisloa pikendamise taotluse, milles märkis, et plaanib riigis viibida vabatahtliku töö tegemiseks ja et teda peal üleval tema Briti kodanikust onu. Pädev asutus jättis pikendamistaotluse rahuldamata põhjendusel, et onu ei saa pidada „pereliikmeks“ Ungari õigusaktide tähenduses. OS esitas halduskaebuse, milles väitis, et tema onu annab vajalikku rahalist toetust laenuna vastavalt nende vahel sõlmitud laenulepingule. Kohtus väitis OS ka, et onu annab toetust kingitusena.

Ungari kõrgeim kohus leidis, et elamisloataotleja oleks pidanud tõendama, et talle on need vahendid kättesaadavad piiramatult nagu tema enda tulu või vara, ning et nii tulu andva isiku kui ka taotleja tõendid ja deklaratsioonid oleksid pidanud olema süsteemselt kooskõlalised, mida need praegusel juhul ei olnud, kuna kord käsitleti vahendeid laenuna ja kord kingitusena. Seetõttu ei saa tema elamisloataotlust rahuldada. Alama astme kohtul, kuhu asi tagasi saadeti, tekkis küsimus, kas direktiiviga 2016/801 (kolmandate riikide kodanike teadustegevuse, õpingute, praktika, vabatahtliku teenistuse, õpilasvahetuseprogrammides või haridusprojektides osalemise ja *au pair*'ina töötamise eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta) on kooskõlas see, kui liikmesriik seab vabatahtlikku tööd teha soovivale kolmanda riigi kodanikule elamisloa saamisele selliseid lisatingimusi.

Euroopa Kohus selgitas, et liikmesriigid on kohustatud väljastama vabatahtlikuks tegevuseks riigis elamise loa sellisele taotlejale, kes vastab direktiivi 2016/801 artiklites 7 ja 14 sätestatud nõuetele. Sealjuures ei tohi liikmesriik kehtestada nendes artiklites ette nähtud tingimustele lisaks muid täiendavaid tingimusi. Kuna mõistet „vahendid“ tuleb käsitada liidu õiguse autonoomse mõistena, siis ei saa küsimus, kas piisavate vahendite tingimus on täidetud, sõltuda sellest, kas asjaomane kolmanda riigi kodanik määratleb need vahendid tulu, vara või õigusena, ning tõendab, et need on tema käsutuses lõplikult ja piiramatult, nagu oleksid need tema omad, kuna see tähendaks, et piisavate vahendite tingimuse suhtes kehtiksid nõuded, mis ületavad direktiivis 2016/801 ette nähtud nõudeid.

Mis puudutab vasturääkivate tõendite esitamist, siis tuletas Euroopa Kohus meelde, et vasturääkivused deklaratsioonides vahendite kohta, mis asjaomasel kolmanda riigi kodanikul kasutada on, võivad kujutada endast kaudset tõendit, mis võimaldab tuvastada olukorra, kus selles direktiivis ette nähtud tingimused ei ole täidetud. Samas see, et taotleja deklaratsioonides tuvastatakse vasturääkivused vahendite kohta, mis tal kavandatava viibimise ajaks on, ei ole põhimõtteliselt piisav, et õigustada taotletud elamisloa andmisest keeldumist, välja arvatud juhul, kui sellisest vasturääkivusest ilmneb selgelt, et piisavate vahendite tingimus ei ole täidetud.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-563/24: PB Vi Goods (eelotsus – nimetus „alkoholivaba džinn“)

Euroopa Kohtu otsus, 13. novembril 2025

EL määruse 2019/787 (milles käsitletakse piiritusjookide määratlemist, kirjeldamist, esitlemist ja märgistamist) I lisa punkti 20 kohaselt on džinn valmistatud põllumajandusliku päritoluga etüülalkoholi maitsestamisega kadakamarjadega ja selle joogi minimaalne alkoholisisaldus on 37,5 mahuprotsenti. PB on äriühing, kes müüs Saksamaal alkoholivaba jooki nimetusega „Virgin Gin alkoholfrei“. Saksamaa kohus soovis teada, kas sellise joogi müümine on määruse 2019/787 kohaselt keelatud. Lisaks küsis Saksamaa kohus, kas selline keeld on vastuolus põhiõiguste harta artikliga 16 (ettevõtlusvabadus).

Euroopa Kohus leidis, et määruse 2019/787 sõnastusest nähtub selgelt, **et sellise joogi müümine, mida esitletakse „alkoholivaba džinnina“, on keelatud juba ainuüksi seetõttu, et see jook ei sisalda alkoholi.** Euroopa Kohus märkis seejuures, et see keeld puudutab üksnes piiritusjookide seaduslike nimetuste kasutamist, takistamata selles määruses ette nähtud nõuetele mittevastavate jookide tootmist või üldiselt turustamist. Seega ei kahjusta see ettevõtlusvabaduse olemust ennast. Keeld tagab toodete vastavuse kvaliteedistandarditele ning kaitseb tarbijaid igasuguse segiajamise ohu eest seoses nende toodete koostisega, mida nad kavatsevad osta. Sellest tulenevalt jõudis Euroopa Kohus järeldusele, **et keeld ei ole vastuolus põhiõiguste harta artikliga 16.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-272/24: Tribunalul Galați (eelotsus – kohtunike sõltumatuse põhimõte, ületunnitöö hüvitamine)

Euroopa Kohtu otsus, 13. novembril 2025

HZ on Rumeenia esimese astme kohtunik. Ta töötas kohtus erinevates kolleegiumides, milles osa ettenähtud ametikohti oli täitmata. HZ leidis, et ta täitis lisaks oma ametikohaga seotud ülesannetele ka osaliselt neid ülesandeid, mis vastasid vabadele ametikohtadele. Kuna see tõi tema hinnangul kaasa ületunnitöö, siis taotles ta ületundide eest tasu maksmist osana vabade ametikohtadega seotud netotöötasust ja hüvitistest. Kohus jättis tema taotluse rahuldamata põhjendusel, et Rumeenia õigusaktide kohaselt saab eelarvesektorite töötajate ületunnitööd hüvitada üksnes vastava puhkeajaga. Apellatsioonikohus, kes seejärel vaidlust lahendas, küsis Euroopa Kohtult, kas kohtunike sõltumatuse põhimõttega on vastuolus sellised riigisisised õigusnormid, mis keelavad rahaliselt tasustada ületunnitööd, mida kohtunik tegi töötajate puuduse tõttu kohtus.

Euroopa Kohus rõhutas kõigepealt, et **kohtunikuameti ülesannete eripära võib takistada kohtuniku töötaja täpset arvestamist tavalise töötaja ja ületunnitööna.** Kuid igal juhul tuleb ületunnitöö tegemise vajadust analüüsida vastavalt **kohtuniku tegelikule töömahule konkreetsel**

ajahetkel ja seda ei saa eeldada ega hinnata üksnes selle kohtu ametikohtade täidetavuse määra alusel. Kuna HZ nõudis ületunnitöö eest tasu, ilma et ta oleks kasutanud õigust saada nendele ületundidele vastavat puhkeaega või vähemalt õigust saada ettenähtud rahalist hüvitist, oli Euroopa Kohtu hinnangul ilmne, et **HZ seab kahtluse alla pigem tasu, mida ta saab personalipuuduses oleva kohtu kohtunikuna**, kui selle hüvitise laadi, mida talle tuleb ületunnitöö eest maksta.

Kohus tuletas meelde, et ELL artikkel 19, mis täpsustab ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele liidu õigusest tuleneb. Selleks on **esmatähtis säilitada nende organite sõltumatus**. Ka kohtu poolt **täidetavate ülesannete olulisusele vastava tasu saamine on kohtunike sõltumatusega lahutamatu seotud tagatis**. Samas on liikmesriikidel ulatuslik kaalutlusruum avaliku sektori kulutuste valikul, eelkõige siis, kui nad määravad kindlaks nende kulude ja kohtunike tasustamise arvutamise meetodi. Siiski peab kohtuniku töötasu suurus olema selline, mis kaitseb kohtunikke korruptsiooniohu eest. Kohtunike töötasu piisavuse hindamiseks võib Euroopa Kohtu sõnul võrrelda kohtuniku keskmist töötasu selle riigi keskmise töötasuga ja teiste riigi õigusala elukutsete esindajate töötasuga.

Euroopa Kohus selgitas, et seadusandlik meede, mis näeb ette, et kohtuniku ületundide eest ei maksta rahalist tasu, vaid antakse puhkeaega, **peab vastama kindlatele nõuetele, et olla kooskõlas kohtunike sõltumatuse põhimõttega**. Esiteks peab selline erandlik meede olema **ette nähtud seadusega**, kusjuures üksikasjalikud normid peavad olema **objektiivsed, ettenähtavad ja läbipaistvad**. Teiseks peab meede olema **põhjendatud üldise huvi eesmärgiga**, näiteks kohustusega kõrvaldada ülemäärane riigieelarvepuudujääk. Sellised meetmed **ei tohi**, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandlikel asjaoludel, **olla suunatud spetsiaalselt ainult liikmesriigi kohtute liikmetele ning peavad olema osa üldisemast avaliku sektori raamistikust**. Kolmandaks peab selline erandlik meede olema **saavutatava eesmärgi suhtes proportsionaalne ning jääma erandlikuks ja ajutiseks**. Lisaks ei tohi meetme mõju kohtunike töötasule olla taotlema eesmärgi suhtes ebaproportsionaalne. Neljandaks **peab kohtunike töötasu määr alati jääma vastavusse nende täidetavate ülesannete olulisusega**. Viiendaks peab asjaomase meetme üle **saama teostada tõhusat kohtulikku kontrolli**.

Kokkuvõttes järeldas Euroopa Kohus, et kohtunike sõltumatuse põhimõttega **ei ole vastuolus sellised riigisisised õigusnormid, mis välistavad põhjusel, et nendega nähakse ette üksnes hüvitava puhkeaja andmine töö eest, mida kohtunik teeb selles kohtus vaba ametikohaga seotud ülesannete täitmiseks lisaks ülesannetele, mida ta peab täitma enda ametikohal, igasuguse rahalise hüvitise töö eest, mis on tehtud nende lisaülesannete täitmiseks, tingimusel et kõnealune kohtunik saab tegelikult kasutada hüvitiseks saadud puhkeaega ja need õigusnormid ei kahjusta tema töötasu vastavust tema täidetavate ülesannete olulisusele**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-499/23: komisjon vs. Ungari (liikmesriigi kohustuste rikkumine – ehitusmaterjalide ekspordi piirang)

Euroopa Kohtu otsus, 13. novembril 2025

Direktiivi 2015/1535 (tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord) kohaselt edastavad liikmesriigid viivitamata komisjonile kõik eelnõud, millega kehtestatakse tehnilised eeskirjad, mida tuleb teenuste turustamisel, teenusepakkuja asutamisel või teenuste kasutamisel liikmesriigis järgida. Seejuures peavad liikmesriigid lükkama sellise tehniliste eeskirjade eelnõu vastuvõtmise kolme kuu võrra edasi alates päevast, mil nad eelnõu komisjonile edastasid.

Ungari edastas juunis 2021 komisjonile määruse eelnõu, mis käsitles majanduse elavdamiseks võetavaid meetmeid seoses ehitussektori varustuskindluse seisukohast strateegiliselt tähtsate kaupade ja tooraine ekspordiga. Juulis 2021 võttis Ungari selle määruse vastu. Sisuliselt kehtestas Ungari määrusega ehitusmaterjalide ekspordi kontrolli. Komisjon esitas Ungari vastu Euroopa Kohtusse hagi, milles leidis, et Ungari on rikkunud direktiivi 2015/1535 nõudeid ning EL toimimise lepingu sätteid, mis keelavad liikmesriikide vahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et liidul on ühise kaubanduspoliitika valdkonnas ainupädevus. Ungari määrus aga on ühise kaubanduspoliitika valdkonda kuuluv õigusakt, mille vastuvõtmiseks liit ei ole Ungarit volitanud. Euroopa Kohus tõdes, et Ungari võttis määruse vastu enne kolmekuulise edasilükkamisaja möödumist, mis algas edastatud eelnõu kättesaamisega komisjoni poolt. **Määruse eesmärk oli konkreetselt piirata ehitusmaterjalide ekspordi.** Euroopa Kohus ei nõustunud Ungari väitega, et määruse kiireloomuline vastuvõtmine oli põhjendatud avaliku julgeoleku kaalutlustel. **Kohtu hinnangul ei suutnud Ungari tõendada, et riigis esines ehitusmaterjalide nappus, mis kujutas endast reaalselt ja piisavalt tõsist ohtu elutähtsa infrastruktuuri varustuskindlusele.** Seetõttu jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et Ungari on rikkunud direktiivi 2015/1535 nõudeid ning EL toimimise lepingu sätteid, mis keelavad liikmesriikide vahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-57/23: Policejní prezidium (eelotsus – biomeetriliste ja geneetiliste andmete kogumine ja säilitamine)

Euroopa Kohtu otsus, 20. novembril 2025

Tšehhi politsei alustas JH suhtes kriminaalmenetlust teise isiku vara valitsemise kohustuse rikkumise kuriteo süüdistuses. JH kuulati üle ja tema suhtes viidi ilma tema nõusolekuta läbi identifitseerimistoimingud: JH-lt võeti sõrmejäljed ja süljeproov, mille alusel politsei koostas geneetilise profiili, JH-st tehti fotod ning koostati JH kirjeldus. Seejärel registreeris politsei need

andmed vastavates andmekogudes. JH esitas kohtule kaebuse tuvastamaks, et tehtud identifitseerimistoimingud, saadud teabe ja proovide säilitamine ning politsei infosüsteemi kande tegemine riivasid õigusvastaselt tema põhiõigust eraelu puutumatusele.

Tšehhi esimese astme kohus leidis, et JH-lt geneetiliste andmete kogumine ei olnud proportsionaalne, kuna JH-d süüdistati ainult teise astme kuriteo toimepanemises, talle mõisteti tingimisi ehk kergemat liiki vabadusekaotuslik karistus, teda ei olnud varem kriminaalmenetluses süüdi mõistetud ning korduva süüteo toimepanemine tema poolt oli vähetõenäoline. Tšehhi kõrgeimal halduskohtul tekkis küsimus, kas direktiiviga 2016/680 (füüsiliste isikute kaitse seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil) on kooskõlas riigisisene õiguslik kord, kus politseile on isikuandmete kogumise õigus antud küll seadusega, kuid täpsemad isikuandmete kogumise ja säilitamise tingimused tulenevad riigi kõrgeima halduskohtu praktikast ning säilitamise vajadust hindavad politseiasutused oma sise-eeskirjade alusel.

Euroopa Kohus märkis kõigepealt, et **biomeetriliste ja geneetiliste andmete kogumine, säilitamine ja kustutamine kujutab endast isikuandmete töötlemist** selle direktiivi tähenduses. Direktiiv näeb ette erinevad põhimõtted, mida sellise töötlemise suhtes kohaldatakse, sealhulgas **põhimõtte, et kõiki isikuandmeid tuleb töödelda seaduslikult ja õiglaselt**. Sealjuures on direktiivi kohaldamisalasse kuuluv isikuandmete töötlemine seaduslik ainult sel juhul ja niivõrd, **kui see on vajalik pädeva asutuse poolt direktiivis sätestatud eesmärkide kohase ülesande täitmiseks ja see põhineb liidu või liikmesriigi õigusel**. Selliste andmete töötlemine on võimalik üksnes juhul, kui isikuandmete töötlemist reguleerivas liikmesriigi õiguses on **täpsustatud vähemalt isikuandmete töötlemise üldised eesmärgid, töödeldavad isikuandmed ja nende töötlemise konkreetsed eesmärgid**.

Euroopa Kohus selgitas, et viide liikmesriigi õigusele selles direktiivis eeldab, et **töötlemise üldised eesmärgid, töödeldavad isikuandmed ja töötlemise konkreetsed eesmärgid on vähemalt põhimõtteliselt ette nähtud üldkohaldatavas normis**. Euroopa Kohtu sõnul on selle nõude eesmärk, et vastutava **liikmesriigi õigus oleks selge ja täpne ning et selle kohaldamine oleks õigussubjektidele ettenähtav**. Samas tuleb mõistat „seadus“ mõista selle sisulises ja mitte formaalses tähenduses ning nii, nagu pädevad kohtud on seda tõlgendanud. Seega tuleb mõistat „liikmesriigi õigus“ selles direktiivis mõista nii, et sellega peetakse silmas **üldkohaldatavat normi, millega kehtestatakse miinimumnõuded selliste andmete kogumisele, säilitamisele ja kustutamisele, nagu seda on tõlgendatud liikmesriigi kohtute praktikas, tingimusel et see kohtupraktika on kättesaadav ja piisavalt ettenähtav**.

See, et politsei hindab biomeetriliste ja geneetiliste andmete säilitamise vajalikkust sise-eeskirjade alusel, ei ole Euroopa Kohtu sõnul iseenesest vastuolus direktiiviga 2016/680, kui need sise-eeskirjad **kohustavad politseid tagama, et järgitaks nimetatud andmete säilitamise rangelt vajalikkuse nõuet, ning et politsei kaalutlusruum on piisavalt piiritletud riigisisese õigusega, sealhulgas liikmesriigi kohtute praktikaga**. Ka see, kui neis õigusnormides ei ole ette nähtud säilitamise ajalist ülempiiri, ei ole iseenesest direktiiviga vastuolus, kui **õigusnormides on siiski ette nähtud asjakohased tähtajad andmete säilitamise vajaduse korrapäraseks kontrollimiseks ning kui selle kontrolli käigus hinnatakse, kas andmete säilitamise pikendamine on rangelt vajalik**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-713/23: Wojewoda Mazowiecki (eelotsus – samasooliste abielutõendi registrisse kandmine)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 25. novembril 2025

Poola kodanik ja Poola-Saksa kodanik elasid Saksamaal ja abiellusid seal. Nad soovisid kolida Poola ja elada seal samasoolise abielupaarina, kuid Poola perekonnaseisuregistrisse keelduti tegemast kanne abielu kohta, sest Poola õiguses ei ole samasooliste abielu ette nähtud. Poola kõrgeim halduskohus küsis Euroopa Kohtult, kas EL õigusega on kooskõlas Poola õigusnormid, mis – põhjusel, et selle liikmesriigi õiguses ei ole samasooliste isikute abielu lubatud – ei võimalda tunnustada kahe selle liikmesriigi samast soost kodaniku abielu, mis on liikumis- ja elamisvabadust kasutades sõlmitud seaduslikult teises liikmesriigis, kus nad on alustanud või tugevdanud pereelu, ega teha sel eesmärgil abielutõendi alusel kannet esimese liikmesriigi perekonnaseisuregistrisse.

Euroopa Kohus kinnitas, et **abielu reguleerivad eeskirjad on liikmesriikide pädevusse kuuluv valdkond** ja liikmesriigid on seega vabad otsustama, kas näha riigisisises õiguses ette samasooliste abielu või mitte. Siiski peab iga liikmesriik selle **pädevuse teostamisel järgima liidu õigust** ja konkreetsemalt EL toimimise lepingu sätteid, mis käsitlevad **iga liidu kodaniku vabadust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, tunnustades selleks isikute perekonnaseisu**, nagu see on kinnitatud teises liikmesriigis. Kui liikmesriigi ametiasutused keelduvad tunnustamast abielu, mis on sõlmitud seaduslikult teises liikmesriigis, siis võib see takistada ELTL artiklis 21 sätestatud õiguse vabalt liikuda ja elada teises liikmesriigis kasutamist, kuna niisugune keeldumine võib põhjustada neile tõsiseid ebamugavusi haldus-, töö- ja erasfääris. Niisugune keeldumine toob kaasa selle, et nimetatud liidu kodanikud jäävad ilma võimalusest pöörduda tagasi oma kodakondsusliikmesriiki ja jätkata seal perekonnaelu, mida nad vastuvõtvas liikmesriigis on alustanud või tugevdanud.

Seejärel analüüsis kohus, kas selline Poola õiguses ette nähtud isikute vaba liikumise piirang võib olla põhjendatud üldise ülekaaluka huviga, kuid märkis, et üldist huvi teenivat eesmärki ei saa taotleda, võtmata arvesse asjaolu, et seda tuleb ühitada põhiõigustega, mida meede puudutab. Kohtu hinnangul **päritoluliikmesriigi kohustus tunnustada samasooliste liidu kodanike abielu**, mis on nende liikumis- ja elamisvabaduse kasutamise ajal sõlmitud vastuvõtvas liikmesriigis, et võimaldada neil pöörduda tagasi oma kodakondsusliikmesriiki ja jätkata seal pereelu vastuvõtvas liikmesriigis seaduslikult omandatud abielustaatuses, **ei kahjusta päritoluliikmesriigis abielu instituuti**, mis on määratletud riigisisises õiguses. Nimelt **ei kaasne sellega päritoluliikmesriigi jaoks kohustust näha oma riigisisises õiguses ette samasooliste isikute abielu instituut**. See piirneb kohustusega tagada niisuguste abielude tunnustamine, mis on sõlmitud vastuvõtvas liikmesriigis selle riigi õiguse kohaselt, ning seda selleks, et kõnealused kodanikud saaksid teostada oma õigusi, mis tulenevad liidu õigusest. Niisugune tunnustamiskohustus ei väära seega päritoluliikmesriigi rahvuslikku identiteeti ega ohusta tema avalikku korda.

Poola õiguse kohaselt on vastassoost isikute paaridel õigus oma abielutõendi kandmiseks Poola perekonnaseisuregistrisse, kui abielu on sõlmitud teises liikmesriigis. Seevastu samasoolised paaridel sellist õigust pole. Seega kujutab vastassoost paaridega samaväärse tunnustamise korra puudumine endast diskrimineerimist seksuaalse sättumuse tõttu ja see on harta artikli 21 lõike 1 alusel keelatud. Sellest järeldub, et **kui liikmesriik otsustab näha oma riigisisises õiguses ette ühtse korra**

niisuguste abielude tunnustamiseks, mille liidu kodanikud on liikumis- ja elamisvabadust kasutades sõlminud teises liikmesriigis, nagu käesoleval juhul abielutõendi alusel kande tegemine perekonnaseisuregistrisse, **on see liikmesriik kohustatud kohaldama seda korda vahet tegemata abieludel, mis on sõlmitud samasooliste isikute vahel, ja nendel, mis on sõlmitud vastassoost isikute vahel.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-643/24: Manuel Costa Filhos (eelotsus – täitmisele pööramisest keeldumise alused)

Euroopa Kohtu otsus, 27. novembril 2025

Harju Maakohus mõistis Portugali äriühingult Manuel Costa Eesti äriühingu Wine Port kasuks välja kahjuhüvitise. Kohtuotsus kinnitati Euroopa täitekorraldusena määruse nr 805/2004 (millega luuakse Euroopa täitekorraldus) alusel. Selle alusel esitas Wine Port Manuel Costa vastu Portugalis täitmisavalduse. Manuel Costa vaidles täitmisele vastu, väites, et sai otsusest teada alles selle täitmise ajal, mistõttu tal ei olnud võimalik seda vaidlustada. Wine Port väitis vastu, et dokumendid toimetati Manuel Costa seaduslikule esindajale tema registrijärgses asukohas allkirja vastu kätte. Samas olid sellisel viisil kätte toimetatud dokumendid koostatud eesti keeles ja neile ei olnud lisatud määruse nr 1393/2007 (dokumentide kättetoimetamise kohta) II lisas toodud tüüpvormi, mis oleks võimaldanud sel äriühingul teada saada oma õigusest keelduda nimetatud dokumentide vastuvõtmisest.

Vaidlus jõudis Portugali kõrgeimasse kohtusse, kes esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse. Portugali kõrgeim kohus küsis, kas Euroopa täitekorraldusel põhineva täitmisele pööramise korral võib täitemenetluse võlgnik esitada sellele vastuväited samadel alustel kui need, millele ta saab tugineda täitmise liikmesriigis. Nimelt võimaldab Portugali õigus võlgnikul esitada täitemenetluses täitmisele vastuväite põhjendusel, et ta ei osalenud hagimenetluses ja et kättetoimetamine on tühine, kuna puudub määruse nr 1393/2007 II lisas toodud tüüpvorm. Samas kahtles Portugali kõrgeim kohus, kas selline tõlgendus on kooskõlas määrusega nr 805/2004.

Euroopa Kohus selgitas, et määruses nr 805/2004 on pädevus selgelt jaotatud ühelt poolt päritoluliikmesriigi kohtute ning teiselt poolt täitmise liikmesriigi kohtute vahel. Selles on sätestatud nõuded, mida tuleb järgida nii menetluses, mille tulemusel tehakse otsus, kui ka selle otsuse täitmisele pööramisel. Selliste nõuete mittejärgimist päritoluriigis saab heastada üksnes päritoluriigi kohtutes või ametiasutustes. Tuleb tagada nii see, et võlgnikku teavitatakse nõuetekohaselt välismaal tema vastu algatatud kohtumenetlusest, kui ka see, et päritoluliikmesriigis oleks vajadusel võimalik kasutada sobivat õiguskaitsevahendit. **Kui menetluse algatusdokumenti ei ole kätte toimetatud koos määruse nr 1393/2007 II lisas toodud tüüpvormiga ning kui seda puudust ei ole päritoluliikmesriigis kõrvaldatud, ei saa selles menetluses tehtud kohtuotsus vastata määruse nr 805/2004 miinimumnõuetele ning seda ei saa kinnitada Euroopa täitekorraldusena.** Sellistel asjaoludel väljastatud tõend on seega valesti antud ning päritoluriigi kohtus peab selle avalduse esitamisel tagasi võtma. Antud juhul ei ole Eestis seni Euroopa täitekorralduse tõendi tagasivõtmise taotlust esitatud, vaid vastuväited esitati kohtuotsuse täitmisele Portugalis.

Täitmise liikmesriigi kohtul on õigus kontrollida, kas esinevad asjaolud, mis õigustavad täitmisele pööramisest keeldumist. Täitemenetluse võlgnik saab täitmise liikmesriigis tugineda üksnes määruse nr 805/2004 artiklites 21 ja 23 ette nähtud alustele. Nende aluste hulka ei kuulu asjaolu, et täitemenetluse võlgnik ei osalenud hagimenetluses, ega asjaolu, et kätte toimetatud dokumendile ei olnud lisatud määruse nr 1393/2007 II lisas toodud tüüpvormi. See asjaolu seondub menetlusega päritoluliikmesriigis, mistõttu ei saa neid aspekte hinnata täitmise liikmesriigi kohtud. Seega leidis Euroopa Kohus, et määrusega nr 805/2004 on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mis lubab Euroopa täitekorraldusena kinnitatud kohtuotsuse täitmisel esitada täitmisele vastuväite põhjendusel, et talle kätte toimetatud dokumenti ei olnud koostatud talle arusaadavas keeles või sellele polnud lisatud määruse nr 1393/2007 II lisas toodud tüüpvormi.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-746/24: Gryczara (eelotsus – ebaõiglaste tingimused tarbijalepingutes, kohtukulude jaotamise kord)

Euroopa Kohtu otsus, 27. novembril 2025

PR ja Bank Millennium sõlmisid 2008. aastal laenulepingu summas ligi 150 000 eurot. PR tasus igakuiste laenumaksetena ligi 101 000 eurot. 2020. aastal esitas PR panga vastu hagi, milles nõudis laenulepingu tühistamise tuvastamist ja lepingu täitmiseks alusetult tehtud sooritustest saadu tagastamist. Poola kohus tuvastas laenulepingu tühistamise selles sisalduvate ebaõiglaste lepingutingimuste tõttu ja mõistis pangalt PRi kasuks välja ligi 101 000 eurot koos seadusjärgse viivisega ja PRi kohtukulud. Bank Millennium esitas kohtule omakorda PRi vastu hagi nõudega mõista PRilt välja laenu põhisumma koos viivise, tasutud riigilõivu (u 7500 eurot) ja advokaadikuludega (u 2500 eurot). Riigilõiv on müüja või teenuse osutaja esitatud hagi puhul harilikult oluliselt suurem kui tarbija esitatud hagi puhul, kuna Poola õigusnormide kohaselt on riigilõivu arvutamine diferentseeritud olenevalt sellest, kes hagi esitab.

Kohtul tekkis küsimus, kas Poola õiguses ette nähtud kohtukulude jaotamise kord on kooskõlas direktiiviga 93/13 (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes), kuivõrd selle kohaselt võidakse tarbijalt lisaks laenu põhisummale (150 000 eurot) mõista koos viivisega kohtukuludena välja kokku ligikaudu 10 000 eurot, mis võib kahjustada nii direktiivi eesmärke kui ka liidu õiguse tõhususe põhimõtet. Samas oleks tarbija saanud kohtukulude tekkimist ise vältida või vähendada panga hagi nõuded õigeks võttes või tasaarvelduse avalduse esitades.

Euroopa Kohus märkis, et **selliste menetlusnormide tagajärjel võib olla pärsitud tarbija tahe** – kui ta on kostja pärast ebaõiglasi tingimusi sisaldava laenulepingu tühistamist müüja või teenuse osutaja poolt esitatud laenu põhisumma tagastamise hagi menetluses – **jääda oma nõuete juurde sõltumata nende nõuete põhjendustest**, kuna juhul, kui menetluses tehakse lahend tema kahjuks, võidakse talt välja mõista kohtukulud, mille hulgas on ebaproportsionaalselt suur riigilõiv. **Lisaks võivad need menetlusnormid ohustada ka hoiatavat mõju, mis on lepingus sisalduvate ebaõiglaste tingimuste tõttu selle lepingu tühistamisel, kuna vaatamata lepingu tühistamisele on tarbija olukorras, kus temalt võidakse välja mõista eriti suur riigilõiv. Järelikult eirab**

Euroopa Kohtu sõnul selline kohtukulude jaotamise kord tõhususe põhimõtet ja on vastuolus direktiiviga 93/13.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).